

การใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ

Information Use by Instructors of the Management Science Faculties at Rajabhat Universities in the Northern Region

นฤมล เกรียงเกษม*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ จำนวน 406 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยส่งทางไปรษณีย์ และได้รับกลับคืนมา จำนวน 314 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.34 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการสอน ใช้เนื้อหาสารสนเทศด้านวิทยาการจัดการโดยรวมในระดับปานกลาง โดยใช้เรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั่วไปมากเป็นอันดับแรก ส่วนด้านสารสนเทศทั่วไปใช้โดยรวมในระดับปานกลางโดยใช้เรื่องที่อยู่ในกลุ่มสังคมศาสตร์มากเป็นอันดับแรก รูปแบบของสารสนเทศที่ใช้มากเป็นอันดับแรกคือสื่อดิจิทัลประเภทอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากอันดับแรกคือแหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระบบออนไลน์ ใช้สารสนเทศที่มีอายุ 1-5 ปี มากเป็นอันดับแรก และใช้สารสนเทศมากกว่าเดือนละ 5 ครั้ง บริการของห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดที่ใช้มากเป็นอันดับแรก คือ บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศใช้วิธีการสืบค้นด้วยตนเองจากฐานข้อมูลสารสนเทศมากเป็นอันดับแรก การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยรวมใช้ในระดับปานกลาง โดยใช้ฐานข้อมูลด้านการวิจัยของไทยมากเป็นอันดับแรก ลักษณะการค้นและใช้งาน คือ ค้นหาจากหัวเรื่อง ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน และคำค้น และเลือกพิมพ์เฉพาะข้อมูลที่

* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, (2556). ปัจจุบันเป็นบรรณารักษ์ สังกัดสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ต้องการ ส่วนปัญหาการใช้ห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดจำนวนเป็น 5 ด้าน ปัญหาเด่นที่พบคือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ เรื่องความพอเพียงและความทันสมัย ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อม เรื่องบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของพื้นที่การบริการ ด้านอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการค้นหาสารสนเทศ เรื่องสมรรถนะและประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านการบริการเรื่องช่วงเวลาเปิดบริการ และด้านบุคลากรเรื่องจิตบริการของผู้ให้บริการ

คำสำคัญ : การใช้สารสนเทศ, อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ

Abstract

The purposes of this survey research were to study (1) the status of information use and (2) problems encountered in obtaining and using information by the instructors of the Management Science Faculties at Rajabhat Universities in the Northern Region. The population consisted of 406 instructors of Management Science Faculties in the Northern Region. Questionnaires were used for collecting data. The research questionnaires were sent via post and 314 (77.34%) were returned. Frequencies, percentage, mean, and standard deviation were used to analyse data.

The research found that (1) The instructors of the Management Science Faculties at Rajabhat Universities in the Northern Region mainly used information for the purpose of teaching. Management Science was the topic searched for at the moderate level and general administration was the main subtopic of interest. Meanwhile, General Science was also the topic searched for at moderate level and subtopics in the Social Sciences were the main interest. Online was the digital format mainly used and the Internet was the main source of information used. Information mainly used was 1-5 years old. Frequency of information use was at least 5 times per month. The library services mainly used were circulation services. Self-access was the main method used for database retrieval. The online database mainly used was the Thailand research database by using subject, title, author, and keyword. When they found the information needed print-out copies were generally made. (2) Among 5 categories of the problems the most significant problems was availability of sufficient and up to date resources, the library atmospheric

environment, inefficient equipment and tools to access information, library opening hours and the service mind of the library staff.

Keywords : Information use, Management Science instructors, Management Science Faculty, Rajabhat Universities

บทนำ

อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นบุคลากรหลักที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินการกิจ 4 ประการของมหาวิทยาลัย คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2556) ในการปฏิบัติการกิจเหล่านั้น อาจารย์ต้องมีการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศและความรู้ใหม่ๆ เพื่อให้การดำเนินการกิจต่างๆ นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกเหนือจากองค์ความรู้เพื่อการทำงานแล้วอาจารย์จะต้องมีความรู้ด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาตนและใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อาจารย์ยังต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาหรือเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง มีความรอบรู้ในสิ่งที่ยู่อรอบตัว รู้ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมืองต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคที่สารสนเทศเกิดขึ้นอย่างมากมาย หลายรูปแบบ และมีอยู่ในแหล่งต่างๆ ที่หลากหลายแต่สารสนเทศที่เผยแพร่เหล่านั้นประสบปัญหาว่า มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือหรือไม่ ดังนั้นการศึกษากาใช้สารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ได้สารสนเทศที่มีคุณลักษณะถูกต้องสำหรับบุคคลที่เหมาะสม มีอยู่ในแหล่งที่เหมาะสม และในเวลาที่เหมาะสม ดังคำกล่าวที่ว่า “Getting the right information to the right person at the right place at the right time” (McKnight. 2013)

สารสนเทศมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ มากมาย เป็นผลให้เกิดสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Age) สารสนเทศจึงมีบทบาทต่อสังคมหลากหลาย ทั้งด้านการพัฒนาประเทศ การศึกษา เศรษฐกิจ การค้า การเมือง การอุตสาหกรรม การสื่อสาร ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านอื่นๆ ปัจจุบันสารสนเทศมีอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายรูปแบบ มีอยู่ทุกที่ จนเกิดการทะลักทลายนของสารสนเทศ ทำให้เกิดปัญหาสารสนเทศขาดความน่าเชื่อถือ เพราะสารสนเทศที่เผยแพร่ นั้นมาจากแหล่งที่หลากหลาย ดังนั้นจึงมีทั้งที่เชื่อถือได้และเชื่อถือไม่ได้ ซึ่งผู้ใช้สารสนเทศจะต้องพิจารณาความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ของสารสนเทศที่ได้รับก่อนที่จะนำสารสนเทศนั้นไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) มีมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง กระจายอยู่ทั่วประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีการแบ่งส่วนราชการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ประกอบด้วยสำนักงานอธิการบดี สำนักงาน วิทยาเขต บัณฑิตวิทยาลัย คณะ สถาบัน สำนัก และวิทยาลัย จำนวนการแบ่งส่วนราชการของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีจำนวนไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสมของแต่ละแห่ง บุคลากรหลักที่ดำเนินงานตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน โดย อาจารย์ ซึ่งเป็นบุคลากรสายวิชาการมีบทบาทและหน้าที่หลัก คือ การอบรม สั่งสอน และถ่ายทอดวิชาความรู้ทางวิชาการและความรู้ด้านอื่นๆ ดังนั้นอาจารย์จึงต้องมีการเตรียมการสอน ผลัดสัปดาห์สอน เอกสารการสอน หรือตำรา อาจารย์ยังต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีองค์ความรู้ในวิชาที่สอนและความรู้อื่นๆ เพื่อการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะ เช่น บทความ ตำรา การนำเสนอความรู้ต่อที่ประชุมวิชาการหรือวิชาชีพ ฯลฯ จะต้องมีการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งต้องปฏิบัติหน้าที่บริหารในหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย อาจารย์จึงต้องค้นคว้าหาความรู้ด้านการบริหารจัดการ การวางแผน การจัดทำโครงการ เป็นต้น ดังนั้น อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องมีการใช้สารสนเทศเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลักและภารกิจด้านอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การใช้สารสนเทศ

การใช้สารสนเทศ เป็นการกระทำที่เป็นผลสืบเนื่องจากการที่บุคคลมีความต้องการสารสนเทศ จึงนำไปสู่พฤติกรรมสารสนเทศ ครอบคลุมถึงพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอาจเกิดขึ้นทันทีหลังจากที่บุคคลนั้นได้รับสารสนเทศหรืออาจจะเป็นการเก็บรวบรวมสารสนเทศไว้เพื่อใช้ภายหลัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ว่าสารสนเทศนั้นมีความสำคัญหรือเร่งด่วนอย่างไร การใช้สารสนเทศจะสิ้นสุดลงเมื่อสารสนเทศนั้นสามารถตอบสนองความต้องการและนำไปใช้งานหรือนำไปแก้ปัญหาได้ตามจุดมุ่งหมาย (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2533 : 832)

การศึกษาผู้ใช้ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงลักษณะหรือสภาพการใช้สารสนเทศ เป็นการศึกษาที่เน้นตัวผู้ใช้ในแง่มุมต่างๆ เช่น ลักษณะของผู้ใช้บริการสารสนเทศ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ หรือพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการใช้สารสนเทศ เป็นต้น สำหรับตัวแปรเกี่ยวกับผู้ใช้ที่มักศึกษากัน เช่น ความถี่

ในการใช้สารสนเทศเหตุผลในการใช้สารสนเทศ ประเภทของการบริการสารสนเทศที่ใช้
ทัศนคติและความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สถาบันบริการสารสนเทศ เป็นต้น (อารีย์
ชินวัฒนา, 2551 : 82) นอกจากนี้ วิลสัน (Wilson) ได้อธิบายความเกี่ยวข้องระหว่างแนวคิด
ต่างๆ ที่อยู่ภายในกรอบของการศึกษาผู้ใช้ไว้ว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ
ของผู้ใช้เริ่มจากการที่ผู้ใช้รู้ว่าตนต้องการสารสนเทศ ผู้ใช้อาจแสวงหาสารสนเทศจาก
ระบบสารสนเทศหรือจากระบบอื่นๆ หรือผู้ใช้อาจจะแสวงหาสารสนเทศจากบุคคลอื่น
ซึ่งถือเป็นการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ ในการแสวงหาสารสนเทศดังกล่าว ผู้ใช้อาจ
ประสบความล้มเหลว แต่ถ้าผู้ใช้ได้รับสารสนเทศผู้ใช้งานนำมาประเมินว่าสารสนเทศนั้น
เกี่ยวข้องกับความต้องการมากน้อยเพียงใด ซึ่งอาจพบว่าสนองตอบหรือไม่สนองตอบก็ได้
นอกจากนี้วิลสันยังได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใช้ไว้ว่า ผู้ใช้แต่ละคนอยู่ในบริบท
ที่หลากหลาย ดังนั้นการศึกษาผู้ใช้ควรแยกแยะและทำความเข้าใจบริบทเหล่านี้ให้ชัดเจน
ก่อนการวางแผนการวิจัย บางบริบทผู้ใช้อยู่ในฐานะผู้ติดต่อสื่อสาร ผู้แสวงหาสารสนเทศ
ผู้ใช้ระบบสารสนเทศอย่างเป็นทางการ ผู้รับบริการสารสนเทศ และผู้ใช้สารสนเทศ (อารีย์
ชินวัฒนา, 2551 : 82-83)

การใช้สารสนเทศในการวิจัยนี้ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำสารสนเทศ
มาใช้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ เนื้อหาของสารสนเทศที่ใช้ รูปลักษณะของ
สารสนเทศที่ใช้ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ ความทันสมัยของสารสนเทศที่ใช้ ลักษณะการใช้
สารสนเทศด้านความถี่และระยะเวลาในการใช้สารสนเทศ การใช้บริการสารสนเทศของ
ห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด การเข้าถึงสารสนเทศของห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด การใช้
ฐานข้อมูลออนไลน์ และปัญหาจากการใช้ห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ การแสวงหา และปัญหาการใช้
สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการศึกษามีดังนี้

จิตรารณณ์ เเพ็งดี (2546 : 82-87) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของอาจารย์
และนักศึกษาคณะราชภัฏนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้
สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อบริการวิชาการแก่สังคม และเพื่อส่งเสริม
วิชาชีพและวิทยฐานะ เนื้อหาของสารสนเทศที่ใช้ได้แก่ ด้านศิลปะ/บันเทิง วิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สารสนเทศที่ใช้มาก คือ หนังสือพิมพ์ ตำราทาง
วิชาการ เอกสาร หนังสือความรู้ทั่วไปที่เป็นภาษาไทย อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการแสวงหา
สารสนเทศจากห้องสมุด และศูนย์บริการเอกสารต่างๆ และมีการใช้ห้องสมุดของสถาบัน
มากที่สุด ส่วนแหล่งสารสนเทศภายนอกสถาบัน คือ หน่วยงานรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ ส่วน

ปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศในภาพรวมพบว่า ผู้ใช้บริการมีปัญหา คือ ไม่ทราบวิธี ค้นคืนข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์ รองลงมา คือ เวลาที่แหล่งสารสนเทศเปิดให้บริการ ไม่เพียงพอ

Kingkaew Patitungkho and Deshpande (2005) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร พบว่า อาจารย์ค้นหาสารสนเทศโดยการปรึกษาผู้มีความรู้/ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา มีวัตถุประสงค์ในการค้นหาสารสนเทศเพื่อเตรียมการสอนมากที่สุด รองลงมา คือ เพื่อติดตามข่าวสารทันสมัย และเพื่อการเขียนหรือการนำเสนอรายงาน ตามลำดับ สารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ หนังสือ รองลงมา คือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ตามลำดับ อาจารย์ค้นหาสารสนเทศของห้องสมุดผ่านอินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูลที่มีการใช้มากที่สุด คือ ฐานข้อมูล ERIC ปัญหาที่พบมากที่สุดในการค้นหาสารสนเทศ คือ ไม่มีสารสนเทศที่ต้องการ รองลงมา คือ ไม่มีเวลาในการค้นหาสารสนเทศ และสารสนเทศไม่สมบูรณ์ ตามลำดับ

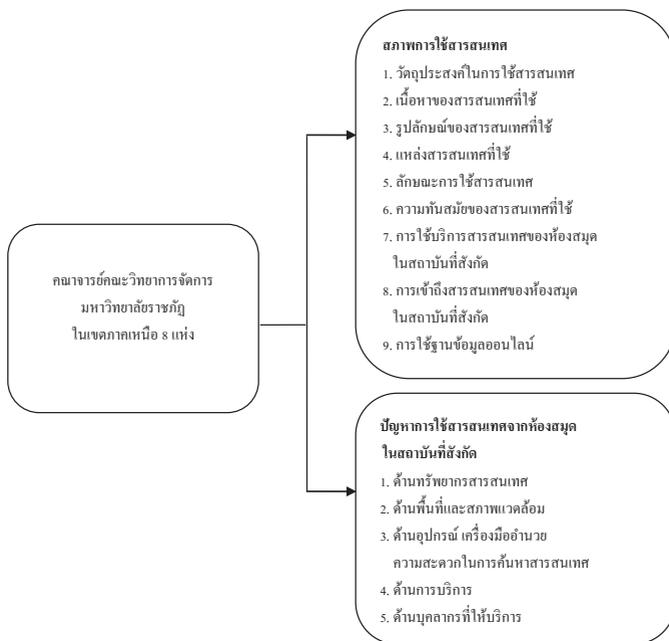
เอก ชิตพันธ์ และ ชาวลิต คงแก้ว (2540 : 265-282) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการสอน การผลิต ผลงานทางวิชาการ และการวิจัย ของอาจารย์สถาบันราชภัฏเพชรบุรี ผลการศึกษา พบว่า อาจารย์มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการสำนักวิทยบริการเพื่อเตรียมการสอน มีความถี่ในการเข้าใช้ไม่แน่นอน เหตุผลที่ใช้เพราะต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ค้นหาทรัพยากรสารสนเทศโดยวิธีการค้นหาจากชั้นวางหรือสถานที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้สูงสุด 3 อันดับแรก คือ หนังสือภาษาไทย หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ และหนังสืออ้างอิงภาษาไทย ปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่พบสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ไม่มีให้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย และทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อการสอน การผลิตผลงานทางวิชาการและการวิจัยตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งทางการบริหาร คณะที่สังกัด และระยะเวลาปฏิบัติงาน ณ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนันต์ศักดิ์ พวงอก (2547 : 25-31) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ รองลงมา ได้แก่ เพื่อการผลิตผลงานทางวิชาการ และเพื่อการวิจัย อาจารย์ส่วนใหญ่แสวงหาสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดสถาบันการศึกษาอื่นๆ นอกจังหวัดศรีสะเกษ แหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการที่อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษแสวงหา คือ หนังสือและตำรา รองลงมา ได้แก่ อินเทอร์เน็ต

และวารสารวิชาการ/นิตยสาร อาจารย์ส่วนใหญ่มีวิธีในการสืบค้นคือ สืบค้นจากชั้นหนังสือ
 รองลงมา คือ สืบค้นจากชื่อผู้แต่งที่เคยมีผลงานในด้านที่ตนสอน และสืบค้นโดยใช้
 โปรแกรมค้นหา เช่น Google, Yahoo, Hotbot เนื้อหาของสารสนเทศ 3 อันดับแรกที่อาจารย์
 แสวงหามากที่สุด ได้แก่ ความรู้ทั่วไป รองลงมา ได้แก่ การศึกษา และคอมพิวเตอร์ อาจารย์
 แสวงหาสารสนเทศที่มีอายุอยู่ระหว่าง 1-5 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ สารสนเทศที่มีอายุ
 6-10ปี และอายุต่ำกว่า 1 ปี ส่วนปัญหาในการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศ พบว่า
 ด้านสถานที่ คือ สถานที่ที่คับแคบ รองลงมา คือ สถานที่ที่จะให้บริการอยู่ไกล และสถานที่
 ที่จะให้บริการมีน้อย ด้านแหล่งสารสนเทศ พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่
 ล้มบ่อย รองลงมาคือ ระบบการจัดเก็บหนังสือบนชั้นไม้ และมีแหล่งสารสนเทศให้ศึกษา
 น้อย ด้านวิธีการแสวงหาหรือวิธีการสืบค้น พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเนื่องจาก
 อุปกรณ์ในการสืบค้นมีจำนวนน้อย รองลงมา คือ ไม่เชี่ยวชาญในระบบสืบค้น และไม่มี
 การแนะนำวิธีการสืบค้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและกรอบแนวคิดของการวิจัย
 ดังนี้

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณาจารย์คณะวิทยาการจัดการของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ ที่ทำหน้าที่สอนในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2554 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยไม่นับรวมอาจารย์ที่อยู่ระหว่างลาศึกษาต่อ ลาดลอคบุตร ลาป่วย และไปช่วยราชการ จำนวน 406 คน ซึ่งได้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ของแต่ละสถาบัน เช่น บัญชีรายชื่ออาจารย์ของคณะวิทยาการจัดการ เว็บไซต์คณะวิทยาการจัดการ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2554 (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2555)

ลำดับที่	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวนอาจารย์ (คน)
1	กำแพงเพชร	43
2	เชียงราย	47
3	เชียงใหม่	68
4	นครสวรรค์	56
5	พินุลสงคราม	50
6	เพชรบูรณ์	44
7	ลำปาง	49
8	อุตรดิตถ์	49
รวม		406

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นโดยกำหนดประเด็นที่จะศึกษา 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือ และตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด โดยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ใช้สารสนเทศและผู้ที่มีความรู้ทางด้านสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 ราย ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงของเครื่องมือ ความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความครอบคลุมด้านเนื้อหา และความถูกต้องด้านการใช้ภาษา และนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำนวน 28 คน จากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้รับมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .90

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ และใช้ค่าสถิติ คือ

1. ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละ ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลของข้อคำถามที่เลือกตอบได้มากกว่า 1 ตัวเลือกนั้นจะรายงานเฉพาะ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเทียบกับจำนวนทั้งหมด ในทำนองเดียวกันจะรายงานของแต่ละ มหาวิทยาลัย โดยเทียบจากคณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม

2. ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับ

3. ข้อคำถามแบบปลายเปิดและการแสดงความคิดเห็น จัดกลุ่มและประมวลผล แล้ววิเคราะห์ค่าความถี่

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งและรับคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์ สำหรับคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ จำนวน 7 แห่ง และ แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายอยู่ใกล้จึงเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2555 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2555 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมด จำนวน 314 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.34

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ จำนวน 236 คน (ร้อยละ 75.16) รองลงมาเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 71 คน (ร้อยละ 22.61) และ รองศาสตราจารย์ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 2.23) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี วุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาโท จำนวน 270 คน (ร้อยละ 85.99) รองลงมา คือ ปริญญาเอก จำนวน 44 คน (ร้อยละ 14.01) เป็นคณาจารย์กลุ่มวิชาการจัดการและการบริหารธุรกิจ จำนวน 97 คน (ร้อยละ 30.89) รองลงมา คือ กลุ่มวิชาการเงิน การบัญชี และการธนาคาร จำนวน 69 คน (ร้อยละ 21.97) และนิเทศศาสตร์ จำนวน 41 คน มีประสบการณ์การสอนในคณะวิทยาการจัดการ 1 – 10 ปี จำนวน 179 คน (ร้อยละ 57.01)

รองลงมา คือ 11 – 20 ปี จำนวน 103 คน (ร้อยละ 32.80) และ 21 – 30 ปี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 5.41)

ผลการศึกษานำเสนอเฉพาะผลการวิจัยสภาพการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือโดยสรุปมีดังนี้

1. คณาจารย์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการสอน (ร้อยละ 96.18) รองลงมา คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ (ร้อยละ 78.98) และเพื่อทำวิจัยและติดตามข่าวสารทั่วไป (ร้อยละ 77.07)

2. คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาสารสนเทศทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านวิทยาการจัดการและด้านวิทยาการทั่วไปในระดับปานกลาง โดยด้านวิทยาการจัดการใช้เนื้อหาเรื่องการบริหารจัดการทั่วไปมากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 3.66) รองลงมา คือ เทคโนโลยีสารสนเทศและคมนาคม (เฉลี่ย 3.42) และการจัดการการตลาด (เฉลี่ย 3.40) ด้านวิทยาการทั่วไป ใช้เนื้อหาในกลุ่มสังคมศาสตร์มากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 3.74) รองลงมา คือ กลุ่มมนุษยศาสตร์ (เฉลี่ย 3.03) และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (เฉลี่ย 2.74)

3. คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศรูปลักษณะสื่อดิจิทัลประเภทอินเทอร์เน็ตมากที่สุด (ร้อยละ 93.31) รองลงมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบหนังสือ/ตำราทางวิชาการ (ร้อยละ 91.08)

4. คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ประเภทออนไลน์มากที่สุด (ร้อยละ 99.68) รองลงมาคือ แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 84.08)

5. คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศที่มีอายุ 1 – 5 ปี (ร้อยละ 59.87) มากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ตั้งแต่ 6 เดือน - 1 ปี (ร้อยละ 49.36) และไม่เกิน 6 เดือน (ร้อยละ 42.68)

6. คณาจารย์ส่วนใหญ่มีการใช้สารสนเทศมากกว่าเดือนละ 5 ครั้ง (ร้อยละ 67.85) รองลงมา คือ เดือนละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 16.72) และเดือนละ 3-4 ครั้ง (ร้อยละ 15.43) และระยะเวลาในการใช้สารสนเทศโดยเฉลี่ย 1-2 ชั่วโมงต่อครั้ง (ร้อยละ 48.09) รองลงมาคือ ใช้ 3-4 ชั่วโมงต่อครั้ง (ร้อยละ 30.25) และน้อยกว่า 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 12.74)

7. คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดมากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 86.75) รองลงมา คือ บริการอ่านภายในห้องสมุด (ร้อยละ 62.25) และบริการอินเทอร์เน็ต/ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 61.92)

8. คณาจารย์ส่วนใหญ่มีวิธีการเข้าถึงสารสนเทศโดยการสืบค้นด้วยตนเองมากที่สุด โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 74.02) รองลงมา คือ ตำราเลือกดูจากชั้นให้บริการ (ร้อยละ 48.73) และติดต่อขอสารสนเทศทางโทรศัพท์/ไปรษณีย์/จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 9.24)

9. คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในระดับปานกลาง โดยฐานข้อมูลที่มีการใช้มากเป็นอันดับแรก คือ ฐานข้อมูลด้านการวิจัยของไทย เช่น TDC (ThaiLIS) (เฉลี่ย 4.05) รองลงมา คือ ด้านการจัดการ เช่น AB/INFORM Complete (เฉลี่ย 3.33) และด้านรวมหลายสาขาวิชา เช่น Academic Search (เฉลี่ย 3.15) ใช้วิธีการค้นหาโดยใช้คำค้นหาจากหัวข้อเรื่อง/ชื่อเรื่อง/ชื่อผู้เขียน/คำค้น (ร้อยละ 92.04) และมีลักษณะการใช้งาน คือ เลือกพิมพ์เฉพาะข้อมูลที่ต้องการมากเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 74.02) รองลงมา คือ การบันทึกข้อมูลเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์หรือสื่อบันทึก (ร้อยละ 64.01) และการอ่านจากหน้าจอคอมพิวเตอร์อย่างเดียว (ร้อยละ 62.10)

10. ปัญหาการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด คณาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดที่กำหนดให้ 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

10.1 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเรื่องความพอเพียงในเชิงปริมาณ/จำนวนของทรัพยากรสารสนเทศมากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 3.05) รองลงมาคือ ความสอดคล้องกับความต้องการ (เฉลี่ย 3.00) และความทันสมัยของเนื้อหา (เฉลี่ย 2.96)

10.2 ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อม โดยรวมมีปัญหาในระดับน้อย โดยมีปัญหาเรื่องการจัดพื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศและตำแหน่งการจัดจุดให้บริการสารสนเทศ มากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 2.55) รองลงมาคือ การจัดพื้นที่นั่งอ่านและความเพียงพอของพื้นที่บริการ (เฉลี่ย 2.54) และบรรยากาศ/สภาพแวดล้อมของพื้นที่บริการ (เฉลี่ย 2.51)

10.3 ด้านอุปกรณ์ เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการค้นหาสารสนเทศ โดยรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเรื่องสมรรถนะ/ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์มากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 2.82) รองลงมาคือ คุณภาพ/ศักยภาพของซอฟต์แวร์ (เฉลี่ย 2.80) และความสะดวกด้านช่วงเวลาในการใช้เครื่องมือเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (เฉลี่ย 2.77)

10.4 ด้านการบริการ โดยรวมมีปัญหาในระดับน้อย โดยมีปัญหาเรื่องช่วงเวลาเปิดบริการมากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 2.65) รองลงมา คือ บริการสารสนเทศที่

ห้องสมุดจัดให้บริการ (เฉลี่ย 2.60) และการบริการที่ทันต่อความต้องการ สะดวก และรวดเร็ว (เฉลี่ย 2.58)

10.5 ด้านบุคลากรที่ให้บริการ โดยรวมมีปัญหาในระดับน้อย โดยมีปัญหาเรื่องความกระตือรือร้นในการให้บริการมากเป็นอันดับแรก (เฉลี่ย 2.55) รองลงมาคือจิตบริการของบุคคลผู้ให้บริการและความมีมนุษยสัมพันธ์ (เฉลี่ย 2.48) และทักษะความรู้ความสามารถของบุคคลผู้ให้บริการ (เฉลี่ย 2.59)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1) **วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ** คือ เพื่อการสอน จากแนวคิดของวิลสัน ที่ได้อธิบายกรอบการศึกษาผู้ใช้ไว้ว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้เริ่มจากการที่ผู้ใช้รู้ว่าตนต้องการสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าวจึงทำให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศในแหล่งหรือรูปแบบต่างๆ ผลการวิจัยนี้สะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่าหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของคณาจารย์ทุกคนคือการสอนหรือให้ความรู้แก่นักศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่การสอนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์จะต้องเตรียมการสอน จัดทำสื่อการสอน คณาจารย์จึงต้องใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนมากกว่าวัตถุประสงค์อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตราภรณ์ เฟ็งดี (2546 : 83) Kingkaew Patitungkho and Deshpande (2005) ที่พบว่า วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศของอาจารย์ส่วนใหญ่ คือ เพื่อการสอนหรือเตรียมการสอน

2) **เนื้อหาของสารสนเทศที่ใช้** ด้านวิทยาการจัดการมีการใช้เนื้อหาเรื่องการบริหารจัดการทั่วไป มากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เรื่องการบริหารจัดการทั่วไปเป็นวิชาพื้นฐาน รวมทั้งเป็นเพราะคณาจารย์ส่วนใหญ่สังกัดกลุ่มวิชาการจัดการและการบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 30.89) จึงส่งผลทำให้มีการใช้เนื้อหาเรื่องการบริหารจัดการทั่วไปมากกว่าเรื่องอื่นๆ สำหรับเนื้อหาด้านวิชาการทั่วไปมีการใช้เนื้อหากลุ่มสังคมศาสตร์มากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสารสนเทศกลุ่มสังคมศาสตร์ครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายเรื่อง เช่น การศึกษา กฎหมาย การพาณิชย์ รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ เศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของสาขาวิชาที่เปิดสอนในคณะวิทยาการจัดการ เช่น เนื้อหาเรื่องการเมืองการพาณิชย์ และเศรษฐศาสตร์ รวมทั้งเนื้อหาในกลุ่มสังคมศาสตร์สามารถนำมาบูรณาการหรือเชื่อมโยงกับการสอนวิชาต่างๆ ของคณะวิทยาการจัดการได้

3) **รูปลักษณ์และแหล่งของสารสนเทศที่ใช้** มีการใช้สารสนเทศรูปลักษณ์สื่อดิจิทัลจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุดซึ่งสัมพันธ์การใช้แหล่งสารสนเทศที่พบว่า คณาจารย์ใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระบบออนไลน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดที่มีความรู้ทุกสาขาวิชา และการค้นอินเทอร์เน็ตสามารถค้นได้ตลอดเวลาโดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของตนเองที่บ้าน และผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งจัดสรรไว้ให้ใช้ในที่ทำงานและในห้องสมุดจึงทำให้ใช้ได้สะดวก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คณาจารย์มีการใช้สารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตมากกว่าสื่อสารสนเทศรูปแบบอื่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ทรงวิทย์ เจริญกิจชนลาภ (2552 : 105) ที่พบว่า คณาจารย์มีการใช้อินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูลออนไลน์มากที่สุด

4) **ความทันสมัยของสารสนเทศที่ใช้ ความถี่ และระยะเวลาในการใช้สารสนเทศ** มีการใช้สารสนเทศที่มีอายุ 1-5 ปี มากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศาสตร์ในบางสาขาวิชาของคณะวิทยาการจัดการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การบริหารจัดการ บริหารธุรกิจ คอมพิวเตอร์ ดังนั้นคณาจารย์จึงต้องใช้สารสนเทศใหม่ๆ ที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ จันทรา เทียนพาลี (2543 : 79) อนันศักดิ์ พวงอก (2547 : 27) และทรงวิทย์ เจริญกิจชนลาภ (2552 : 105) ที่พบว่า ช่วงอายุของสารสนเทศที่อาจารย์มีการใช้มาก คือ ช่วงอายุระหว่าง 1-5 ปี ส่วนความถี่ในการใช้สารสนเทศ พบว่า มีการใช้สารสนเทศมากกว่าเดือนละ 5 ครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากคณาจารย์มีภารกิจหลักคือการสอนซึ่งมีความจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อเตรียมการสอน นอกจากนี้คณาจารย์บางส่วนต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อใช้สารสนเทศในการเขียนตำรา การทำวิจัย เพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือแม้กระทั่งเพื่อความบันเทิงส่วนตัว ดังนั้นคณาจารย์ยังมีความถี่ในการใช้สารสนเทศค่อนข้างมาก สำหรับระยะเวลาในการใช้สารสนเทศแต่ละครั้งโดยเฉลี่ย 1-2 ชั่วโมงต่อครั้งนั้นสอดคล้องตามหลักทางจิตวิทยาที่พบว่า สมอของมนุษย์จะมีสมาธิจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งประมาณ 25-35 นาทีเท่านั้น (K.P. <http://www.nowpublic.com/health/reading-skills-university-students>, 2013)

5) **การใช้บริการและการเข้าถึงสารสนเทศของห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด** คณาจารย์ใช้บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ มากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เป็นเพราะในแต่ละวันคณาจารย์ต้องปฏิบัติภารกิจการสอนเป็นหลักจึงไม่มีเวลาดำเนินงานในห้องสมุดจึงต้องยืมทรัพยากรสารสนเทศไปใช้ที่ทำงานหรือที่บ้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อารณ อ่อนนวล (2548 : 121) ที่พบว่า บริการห้องสมุดของสถานศึกษาที่สังกัดที่อาจารย์

ใช้สูงสุด คือ บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนวิธีการเข้าถึงสารสนเทศของห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด พบว่า มีการสืบค้นด้วยตนเองโดยการสืบค้นจากฐานข้อมูลสารสนเทศมากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือทุกแห่ง ได้ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ การค้นหาข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจะต้องค้นหาผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ กอปรกับมหาวิทยาลัยมีฐานข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถค้นและใช้สารสนเทศเต็มจากฐานข้อมูลได้ ดังนั้นการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองจึงเป็นวิธีที่สะดวกและได้สารสนเทศที่ต้องการ ซึ่งผลการศึกษาชี้แตกต่างจากผลการศึกษาของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก (2547 : 27) ที่พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษส่วนใหญ่มีวิธีในการสืบค้นสารสนเทศในห้องสมุด คือ สืบจากชั้นหนังสือ และ เอก ชิตพันธ์ และ เชาวลิต คงแก้ว (2540 : 265) พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีค้นหาทรัพยากรสารสนเทศโดยวิธีการค้นหาจากชั้นวางหรือสถานที่จัดเก็บ ซึ่งการวิจัยเหล่านี้เป็นการศึกษาในช่วงที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏอาจจะยังไม่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติ

6) การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ วิธีการค้นหา และลักษณะการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ คณาจารย์มีการใช้ฐานข้อมูลด้านการวิจัยของไทยมากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฐานข้อมูลด้านการวิจัยของไทยมีฐานข้อมูลหลักที่สำคัญ คือ ฐานข้อมูล ThaiLis ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลวิทยานิพนธ์ งานวิจัย และบทความทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศไทย สามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ และไม่เสียค่าใช้จ่าย (สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา, 2556) สำหรับฐานข้อมูลด้านการจัดการ เช่น EmeRald Management ฐานข้อมูลด้านการศึกษา เช่น ERIC ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ACM Digital Library และด้านรวมหลายสาขาวิชา เช่น EBSCO เป็นฐานข้อมูลที่เป็นภาษาต่างประเทศบางฐานข้อมูลให้บริการเฉพาะบทความย่อหรือเอกสารตัวอย่างเท่านั้น หากต้องการเอกสารฉบับเต็มจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดาวน์โหลดข้อมูลซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง นอกจากนี้ฐานข้อมูลเหล่านี้จะต้องสืบค้นผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้นไม่สามารถที่จะสืบค้นในแห่งอื่นๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา, 2556) จึงเป็นข้อจำกัดในการใช้สำหรับวิธีการค้นหาและลักษณะการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ ส่วนใหญ่ใช้คำค้นหาจากหัวเรื่อง/ชื่อเรื่อง/ชื่อผู้เขียน/คำค้น ทั้งนี้เป็นการค้นหาสารสนเทศที่เป็นพื้นฐานและผู้ใช้ส่วนใหญ่มีทักษะการค้นหาสารสนเทศด้วยการใช้คำค้นจากชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน คำค้นและหัวเรื่อง ส่วนลักษณะ

การใช้งานที่เลือกพิมพ์เฉพาะข้อมูลที่ต้องการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสามารถเก็บข้อมูลไว้ใช้ในโอกาสต่อไปได้

7) **ปัญหาการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัด** คณาจารย์พบปัญหาในการใช้สารสนเทศจากห้องสมุดในสถาบันที่สังกัดที่กำหนดไว้ 5 ด้าน โดยปัญหาที่พบสูงสุดในแต่ละด้านมีดังนี้ *ด้านทรัพยากรสารสนเทศ* คือ ความพอเพียงในเชิงปริมาณ/จำนวนของทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยที่มีพัฒนาการมาจากวิทยาลัยครูและเมื่อพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีการเปิดสอนสาขาวิชาอื่นๆ ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดอาจยังมีทรัพยากรสารสนเทศทางสาขาวิชาของคณะวิทยาการจัดการค่อนข้างน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอก ชิตพันธ์ และ เขาวลิต คงแก้ว (2540 : 282) ที่พบว่าปัญหาในการใช้สารสนเทศของคณาจารย์ คือ สารสนเทศที่ต้องการใช้น้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการ *ด้านพื้นที่และสภาพแวดล้อม* คือ การจัดพื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศและตำแหน่งการจัดจุดให้บริการสารสนเทศ ทั้งนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่จัดตั้งมานานและอาคารห้องสมุดได้สร้างมานาน ทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนมากขึ้น กอปรกับแนวคิดการจัดห้องสมุดแบบใหม่ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตทำให้ห้องสมุดต้องแบ่งพื้นที่สำหรับอุปกรณ์เทคโนโลยีสมัยใหม่ การจัดพื้นที่ห้องสมุดใหม่โดยปรับปรุงจากอาคารเก่าที่ไม่ได้ออกแบบให้เหมาะสมจึงทำให้เป็นปัญหา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รุ่งทิวา ศรีวิโรจน์ (2550 : 74) ที่พบปัญหาการใช้แหล่งสารสนเทศคือ การจัดเก็บและให้บริการสารสนเทศไม่เป็นระบบ *ด้านอุปกรณ์ เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการค้นหาสารสนเทศ* คือ สมรรถนะ/ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เป็นเพราะอุปกรณ์เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและล้าสมัยอย่างรวดเร็ว อายุการใช้งานได้ขงอุปกรณ์เทคโนโลยีส่วนใหญ่เพียง 5 ปี จึงต้องมีการเปลี่ยนทุก 5 ปี รวมทั้งความเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในภูมิภาคอาจมีความเร็วต่ำกว่าส่วนกลาง จึงทำให้การสืบค้นสารสนเทศเกิดความล่าช้า ไม่ทันต่อความต้องการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดวงใจ ดิรประเสริฐสิน (2544 : 207) ที่พบว่า อาจารย์พบปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ คือ ใช้เวลานานในการเชื่อมต่อระบบข่ายงานคอมพิวเตอร์ไปยังแหล่งสารสนเทศที่ต้องการเนื่องจากระบบเครือข่ายมักขัดข้องบ่อยและเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จัดไว้ให้บริการมีประสิทธิภาพต่ำ *ด้านการบริการ* คือ ช่วงเวลาเปิดบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณาจารย์มีหน้าที่สอนเป็นหน้าที่หลักและในเวลาราชการเป็นเวลาที่อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่สอน เมื่ออาจารย์มีเวลาว่างจากการสอน จะตรงกับเวลาที่ห้องสมุดปิดให้บริการแล้ว

ด้านบุคลากร คือ ความกระตือรือร้นในการให้บริการ ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นความคาดหวังของผู้ใช้ทุกคนที่ต้องการจะได้รับการบริการที่ดีและน่าประทับใจจากผู้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการจะต้องมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการให้บริการ เต็มใจให้บริการ มีอัธยาศัยดี และสามารถให้ความช่วยเหลือในการค้นหาสารสนเทศได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ห้องสมุดในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยทั่วไป ดังนี้

1.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศควรให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน และในบางเรื่องจำเป็นต้องจัดหาเล่มใหม่เพื่อติดตามเนื้อหาที่เป็นปัจจุบันและทันสมัย และควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแต่ละสาขาวิชาและแต่ละประเภทในสัดส่วนที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการใช้งาน รวมทั้งควรจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นเพื่อให้ใช้สะดวกและใช้ได้ทุกเวลาที่ต้องการ และเพื่อให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงเป็นห้องสมุดสมัยใหม่

1.2 การจัดห้องสมุดในสังกัดให้มีบรรยากาศเป็นห้องสมุดมีชีวิต โดยคำนึงถึงผู้ใช้เป็นสำคัญและมีการบริการเป็นแบบเบ็ดเสร็จที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ในการบริการทุกอย่างในจุดเดียว

1.3 การวางแผนปรับปรุงสมรรถนะและประสิทธิภาพของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเมื่อครบอายุการใช้งาน รวมทั้งการวางแผนการเปลี่ยนระบบทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ควรดำเนินการทุก 5 ปี เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและในช่วงการเปลี่ยนต้องไม่กระทบต่อระบบและการให้บริการสารสนเทศ

1.4 การพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการเพื่อสร้างจิตสำนึกในการให้บริการ และพัฒนาทักษะการให้บริการสารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการของมหาวิทยาลัยอื่น หรือคณาจารย์คณะอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคเหนือหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการใช้ของผู้ใช้ และทันสมัย

2.2 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้ใช้และการบริการสารสนเทศของแหล่งสารสนเทศต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้ใช้ ความต้องการสภาพการบริหารงาน การบริการ และปัญหาในการดำเนินการแหล่งสารสนเทศต่างๆ ในมหาวิทยาลัย เช่น ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์วัฒนธรรมและข้อมูลท้องถิ่น เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- จันทร์ธา เทียนพาลี. (2543). ความต้องการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ผู้สอนในภาควิชาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตราภรณ์ เฟื่องดี. (2546). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาสถาบันราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงใจ ทิรประเสริฐสิน. (2544). การใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทรงวิทย์ เจริญกิจชนลาภ. (2552). สภาพการใช้ ความต้องการ และปัญหาในการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของ คณาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. การศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่งทิภา ศรีวิโรจน์. (2550). ความต้องการและการใช้สารสนเทศเพื่อการสอนของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. มาตรฐานการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/Government%20system.pdf>. 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา. การบริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้น.

(ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.uni.net.th/UniNet/referencedb_info.php. 2556.

อาภรณ์ อ่อนนวล. (2548). การใช้สารสนเทศของอาจารย์สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง
2. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.

K.P., Moruthane. **Reading Skills for University Students.** (Online). Available :
<http://www.nowpublic.com/health/reading-skills-university-students>. 2013.

KingKaew Patitungkho and Deshpande, N. J. **Information Seeking Behaviour of Faculty
Members of Rajabhat Universities in Bangkok.** (Online). Available :
<http://www.webology.org/2005/v2n4/a20.html>. 2012.

McKnight, Susan. **The Changing Nature of Academic Libraries in the Digital Age.**
(Online). Available : <http://www.ub.edu/bid/19mcknig.htm#Nota4>. 2013.